

Рівненський інститут слов'янознавства
Київського славістичного університету
Кафедра теорії та практики перекладу романо – германських мов

014 – 062

**Теорія інтерпретації текстів
(французька мова)**

Програма та методичні рекомендації
для студентів спеціальності 7.030507 – Переклад

Рівненський інститут слов'янознавства
Київського славістичного університету
Кафедра теорії та практики перекладу романо – германських мов

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Ректор РІО КСУ

проф. Постолюк Р. М.

12 2007 року

Теорія інтерпретації текстів (французька мова)

Програма та методичні рекомендації
для студентів спеціальності 7.030507 – Переклад
(французька мова)

Теорія інтерпретації текстів (французька мова). Програма та методичні рекомендації для студентів спеціальності 7.030507 – Переклад (французька мова).

Укладач:

Завідувач кафедри теорії та практики перекладу романо-германських мов Рівненського інституту слов'янознавства Київського славістичного університету, канд. філол. наук, доцент *Тарасюк Н. Ю.*

Рецензенти:

В. о. доцента кафедри теорії та практики перекладу романо-германських мов Рівненського інституту слов'янознавства Київського славістичного університету, канд. філол. наук *Крутько Т. В.*

Завідувач кафедри романо-германської філології Рівненського державного гуманітарного університету, канд. філол. наук, доцент *Терещенко Т. В.*

ЗМІСТ

Вступ.....	с. 4
Програма курсу “ Теорія інтерпретації текстів (французька мова)” ..	с. 6
Плани семінарських занять.....	с. 9
Контрольні запитання.....	с. 10
Питання для самостійної та індивідуальної роботи.....	с. 11
Рекомендована література.....	с. 12

Обговорено та затверджено на засіданні кафедри теорії та практики перекладу романо-германських мов, протокол № 1 від 31 серпня 2007 р.

Обговорено та затверджено на засіданні Вченої ради Рівненського інституту слов'янознавства Київського славістичного університету , протокол № 4 від 4 грудня 2007 р.

©Тарасюк Н. Ю. Теорія інтерпретації текстів (французька мова). Програма та методичні рекомендації. Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету. – Рівне : 2007 – 12 с.

ВСТУП

Предметом курсу “Теорія інтерпретації текстів (французька мова)” є вивчення лінгвістики тексту як окремої галузі мовознавства в аспекті основних світоглядних теорій інтерпретації текстів з використанням оригінальних франкомовних творів різних жанрів та стилів.

Мета курсу:

1. Познайомити студентів із теоретичними та методологічними проблемами теорії інтерпретації текстів в межах вивчення основних напрямків розвитку лінгвістики тексту як мовознавчої науки.
2. Сформуванати у студентів категоріальний апарат в межах лінгвістики тексту, зосереджувати увагу на таких поняттях як структура тексту, одиниці тексту, компоненти тексту та ін.
3. Навчити студентів орієнтуватися в основних жанрових та стилістичних особливостях організації текстів у французькій та українській мовах.
4. Сформуванати та розвинути у студентів навички письмового та усного перекладу з французької мови на українську та навпаки на основі використання концептуальних положень теорії інтерпретації текстів з урахуванням основних жанрово-стилістичних принципів їхньої організації.

Дана програма “Теорія інтерпретації текстів (французька мова)” розрахована на 18 академічних годин, з яких 10 годин лекційних та 8 семінарських .

Семінарські заняття мають на меті :

1. Перевірити розуміння студентами теоретичного матеріалу, поданого у лекційному курсі “Теорія інтерпретації текстів (французька мова)” .
2. Розвинути у студентів навички реферування наукової літератури.
3. Навчити студентів орієнтуватися в основних світоглядних теоріях та концепціях у галузі лінгвістики тексту, сформуванати у студентів навички аналізу проблем та процесів теорії інтерпретації текстів.

4. Розвивати у студентів навички і вміння пошуку та прийняття перекладацьких рішень на основі інтерпретації текстів різних жанрів та стилів.
5. Навчити студентів культурі наукового мислення, ясно та логічно висловлювати свої думки як усно, так і письмово.
6. Сформувати у студентів навички самостійно опановувати нові знання, критично оцінювати набутий досвід з урахуванням останніх досягнень у галузі лінгвістики тексту.

Враховуючи великий обсяг питань, які складають основу даного теоретичного курсу, рекомендованим опрацювання певного переліку тем в межах організації самостійної роботи студентів, що перевищує 18 аудиторних годин.

Формою самостійної роботи є наукова студентська діяльність, яка знаходить вираження у написанні наукових робіт у галузі лінгвістики тексту, в участі у студентських науково-практичних конференціях.

Програма курсу "Теорія інтерпретації текстів (французька мова)":

ВСТУП

Предмет вивчення курсу "Теорія інтерпретації текстів (французька мова)". Текст як комунікативна система.

Антропоцентричний напрям дослідження тексту (антропоцентризм) у працях В. Б. Шкловського, М.М. Бахтіна, Ю.М. Лотмана, Д. С. Лихачова, Х. Редекера, Б. О. Кормана, П. В. Соболева, Ю. Манна та ін. Лінгвістика тексту у аспекті когнітологічних досліджень.

Два напрямки сучасної лінгвістики тексту:

- 1) вивчення комунікативних, лінгвістичних, психологічних ознак тексту як мовленнєвої ситуації;
- 2) пізнавальні смислові глибини тексту, імплікативних процесів, інтерпретаційних підходів (О. О. Селіванова).

Становлення лінгвістики тексту як самостійної мовознавчої дисципліни у 60-ті роки ХХ ст. (праці О. М. Пешковського, А. В. Добіата, О. О. Потебні, Ш. Баллі, Л. В. Щерби, Г. Й. Винокура, В. Матезіуса, В. В. Виноградова, П. Адамца, З. Харріса та ін.).
Розвиток лінгвістики тексту у 60 – 70-ті роки ХХ ст.: вивчення формальних та семантичних засобів зв'язності, структури та граматики тексту (В. Дресслер, Р. Харвег, Дж. Лакофф, П. Хартман, Т. М. Ніколаєва, І. В. Беллерт та ін.)

Інтерпретаційний етап розвитку текстового аналізу **70 – 80-х років ХХ ст.** та розв'язання питань цілісності тексту, контексту, фонових та енциклопедичних знань (П. Постал, Т. ван Дейк, В. Кінч, І. Р. Гальперін, Н. Д. Арутюнова, В. А. Кухаренко, О. О. Леонт'єв та ін.)

Розмежування галузей мовознавства та різні аспекти вивчення тексту: транслінгвістика, гіперсинтаксис (Б. Палек), суперсинтаксис (В. Дресслер), макросинтаксис (Т. ван Дейк), дискурсивний аналіз (З. Харріс), текстуальна граMATика, прагматика.

Лінгвістика тексту як мовознавча наука

Текст як первинна данність гуманітарно – філософського мислення (М. М. Бахтін), як основна одиниця мови. (М. А. К Halliday).

Зв'язок лінгвістики тексту з іншими науками такими, як лексикологія, семасіологія, лінгвостилістика, граматики та ін.

Лінгвістичні та екстралінгвістичні методи аналізу тексту.

Основні напрями розвитку лінгвістики тексту:

1. Вивчення тексту як системи вищого рівня у плані його цілісності та зв'язності.
2. Комунікативний аспект вивчення тексту з урахуванням чинника єдності планів вираження та змісту.
3. Вивчення складових одиниць тексту.
4. Виявлення особливих текстових категорій
5. Виявлення особливостей функціонування мовних одиниць різних рівнів під впливом тексту та з урахуванням їхньої інтеграції тексту.
6. Дослідження міжфразових зв'язків та співвідношень.

Вивчення лінгвістики тексту у трьох аспектах :

- 1) загальної лінгвістики тексту; 2) лінгвістики конкретного тексту;
- 3) лінгвістики типології текстів.

Розрізнення лінгвістикою тексту наступних аспектів тексту:

- 1) онтологічного; 2) гносеологічного; 3) лінгвістичного; 4) психологічного;
- 5) прагматичного.

Компоненти тексту

Вплив тексту як цілісності вищого рівня та структурно – семантичної єдності на його складові елементи. Інтеграція текстом його компонентів: 1) одиниці звукового рівня; 2) одиниці лексичного рівня; 3) одиниці морфологічного рівня; 4) речення як складова тексту; 5) система образів; 6) заголовок та епіграф.

Структура та одиниці тексту

Цілісність та зв'язність тексту як частини визначення **поняття структури тексту**. Глибинна структура як ідейно-тематичний зміст тексту. Поверхнева структура як лінгвістична форма, що відтворює глибинну структуру.

Вертикальна та горизонтальна моделі породження тексту: вертикальна модель породження тексту та обумовленість її семантикою тексту; реалізація горизонтальної моделі через лінійні послідовності граматики тексту.

Аналіз мовного матеріалу з метою вивчення системи художніх образів тексту.

Одиниці тексту: 1) надфразова єдність; 2) предикативно-релятивний комплекс; 3) членування речення.

Текстові категорії

Дві основні групи категорій тексту:

- 1) структурні категорії, що виявляють ознаки структури тексту;
- 2) змістові (контекстуальні) категорії, що визначають особливості тексту.

План вираження категорій тексту. Темпоральна структура тексту. Темпоральна структура наукового тексту. Темпоральна структура художнього тексту.

Тема 1. Предмет та методи вивчення курсу “ Теорія інтерпретації текстів”.

1. Предмет вивчення курсу “ Теорія інтерпретації текстів”. Лінгвістичні та екстралінгвістичні методи аналізу текстів.
2. Становлення лінгвістики тексту як окремої мовознавчої дисципліни.
3. Зв'язок лінгвістики тексту з іншими науками.
4. Основні напрямки розвитку лінгвістики тексту.
5. Загальна лінгвістика тексту, лінгвістика конкретного тексту, лінгвістика типології текстів.

Тема 2. Компоненти тексту.

1. Текст як цілісна структурна семантична єдність.
2. Проблема інтеграції текстом його компонентів.
3. Одиниці звукового, лексичного, морфологічного рівнів.
4. Система образів тексту, заголовки та епіграф тексту.

Тема 3. Структура та одиниці тексту.

1. Поняття структури тексту.
2. Вертикальна та горизонтальна моделі породження тексту.
3. Мовний матеріал тексту у плані вивчення системи художніх образів даного тексту.
4. Одиниці тексту: надфразова єдність, предикативно-релятивний комплекс, членування речення.

Тема 4. Текстові категорії.

1. Визначення та особливості структурних категорій тексту.
2. Змістові (концептуальні) категорії тексту.
3. План вираження категорій тексту.
4. Темпоральна структура тексту, наукового тексту, художнього тексту.

Контрольні запитання

1. Предмет вивчення курсу “Теорія інтерпретації текстів”.
2. Методи аналізу текстів.
3. Лінгвістика тексту як окрема мовознавча наука.
4. Зв’язок лінгвістики тексту з лексикологією та семасіологією.
5. Зв’язок лінгвістики тексту з лінгвостилістикою.
6. Зв’язок лінгвістики тексту з граматиною.
7. Зв’язок лінгвістики тексту з іншими науками.
8. Напрямки розвитку лінгвістики тексту.
9. Загальна лінгвістика тексту.
10. Лінгвістика конкретного тексту.
11. Лінгвістика типології текстів.
12. Текст як цілісна структурно-семантична єдність.
13. Одиниці тексту звукового рівня.
14. Одиниці тексту лексичного рівня.
15. Одиниці тексту морфологічного рівня.
16. Речення як складова тексту.
17. Система образів тексту.
18. Заголовок, епіграф як компонент тексту.
19. Структура тексту.
20. Вертикальна модель тексту.
21. Горизонтальна модель тексту.
22. Одиниці тексту, надфразова єдність.
23. Одиниці тексту, предикативно-релятивний комплекс.
24. Одиниці тексту, членування речення.
25. Структурні категорії тексту.
26. Змістові категорії.
27. Темпоральна структура тексту.
28. Темпоральна структура наукового тексту.

29. Темпоральна структура художнього тексту.

30. План вираження категорій тексту.

Питання до самостійної та індивідуальної роботи

1. Текст як комунікативна система.
2. Антропоцентричний напрям дослідження тексту.
3. Становлення лінгвістики тексту у 60 – 70-ті роки ХХ ст.
4. Комунікативні, лінгвістичні, психологічні ознаки тексту.
5. Сміслові глибини тексту.
6. Онтологічний аспект тексту.
7. Гносеологічний аспект тексту.
8. Лінгвістичний аспект тексту.
9. Психологічний аспект тексту.
10. Прагматичний аспект тексту.
11. Основні чинники зв'язності тексту.
12. Інформативність тексту.
13. Типи текстової інформації: змістово-фактуальна, змістово-підтекстова.
14. Підтекст як категорія.
15. Контекст: мікроконтекст, макроконтекст.
16. Експліцитний та імпліцитний плани тексту.
17. Контекст ситуації.
18. Операційний контекст.
19. Соціокультурний та зовнішній контекст.
20. Вертикальний контекст.

Рекомендована література

1. Бахтин М. М. Проблема текста в лингвистике, филологии и других гуманитарных науках. – В кн.: Эстетика словесного творчества. М, 1979, с. 281.
2. Воробьева О. П. Текстовые категории и фактор адресата. – К. : Вища школа, 1993.
3. Гак В. Г. О семантической организации текста // Лингвистика текста. Материалы научной конференции. – М.: Изд – во Моск. гос. пед. ин – та, ч. I, 1974.
4. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистики лингвистических исследований. – М.: Наука, 1981.
5. Колегаева И. М. Текст как единица научной и художественной коммуникации. – Одесса, 1991.
6. Новое в зарубежной лингвистике. Вып. VII. – М., 1978.
7. Селіванова О. О. Актуальні напрямки сучасної лінгвістики (аналітичний огляд). – Київ : Фітосоціоцентр, 1999.
8. Тураева З. Я. Лингвистика текста. – М.: Просвещение, 1986.
9. Halliday M. A. K. Language Structure and Language Function in New Horizons in Linguistics. London, 1974. – 145 p.